

Predikan i Kyrkhults kyrka 2010 av Tobias Bäckström

13 sönd. efter tref.

”Medmänniskan”

5 Mos 15:7-11

Rom 13:8-10

Matt 5:38-48

Ps: 596, 96, 292B, 328

Vad man än har att säga om Jesus så inte är han den försiktige och diplomatiska typen. Han vet vilka medelmåttor vi är men gör ändå inte en antydning att anpassa moralen till vår nivå. Det är inte utan att man ryggar tillbaka inför sådana här orimliga krav.

Det här är ju en del av Jesus bergspredikan. Vad är det till att börja med som Jesus avvisar?

Han citerar välkända satser ur gamla testamentet för sina åhörare. ”Ni har hört att det blev sagt: Öga för öga och tand för tand och du skall älska din nästa och hata din fiende”. Det var denna moral som folket hade fått lära sig.

Idag förknippas talesättet ”öga för öga, tand för tand” med en brutal hämndkultur. Men det är en missuppfattning, snarare handlar det om vanligt sund rättvisa. Själva innebörden är just att vi inte ska ta hämnd, det vill säga tillfoga den andra mer skada än man själv lidit. Har man fått ett slag så förbjuds man alltså att i omåttlig vrede krossa den andre, utan man får nöja sig med att ge lika igen: ”öga för öga, tand för tand”.

Och även detta med att älska sin nästa men hata sin fiende låter väl ganska rimligt. Det naturliga för oss människor är ju att älska sina vänner, sin familj och alla de som betyder något för en. Men sina fiender står man emot och bekämpar.

Men Jesus verkar inte köpa detta. ”Ni har hört att det blev sagt... men jag säger er”. Han godkänner inte den här moralen. Även om alltså det som Jesus tar avstånd ifrån knappast kan vara något ondskefullt i sig. Tvärtom, det han beskriver passar väl in i den vanliga svenska hyggligheten. Ni har hört att det blev sagt: Skänk en slant till en hjälporganisation och håll upp dörren för din medmänniska. Bevaka gärna dina rättigheter men betala din skatt.

Och de flesta svenskar ser nog sig själva som ganska hyggliga prickar. Det är inte så värst många som går omkring med dåligt samvete, man menar att gör man bara så gott man kan så är det bra nog. Så vanlig svensk lagom-moral skiljer sig kanske inte så mycket från de ideal som Jesus avfärdar.

För, som sagt, han verkar inte nöja sig med detta. Han vill gå ett steg längre: ”Ni har hört att det blev sagt... men jag säger er”. Och så levererar han den ena orimligheten efter den andra. ”Värj er inte mot det onda, vänd andra kinden till, om någon vill ha din skjorta, ge honom manteln också, vill någon tvinga dig att gå en mil, gå två!” Och allt sammanfattas i slutklämmen: ”Var fullkomliga, så som er fader i himlen är fullkomlig.”

Menar han verkligen allvar? Tror han att vi skulle kunna uppnå samma fullkomlighet som vår Fader i himlen? Vet han inte hur lätt vi har att misslyckas, hur fort vi glömmer föresatser. Hur

många gånger har det inte hänt, att aldrig ska vi göra om detta och detta, och likväl så gör vi det i alla fall.

Jodå, Jesus känner oss och han vet om våra svagheter. Han vet hur lätt vi trillar dit. Men här finns en paradox; i vår strävan efter fullkomlighet så är det inte vår svaghet det största hindret utan vår styrka. Det vill säga, när vi tror att vi med egen ansträngning och ihärdighet ska kunna arbeta sig fram till fullkomlighet.

Så när Jesus uppmanar oss att var fullkomliga så är han väl medveten om hur svårt det är för oss. Men han vet också att det inte skulle vara en lösning att sänka ribban till den svenska standarden. Om det skedde så skulle vi inte komma i kontakt med vår svaghet, vi skulle bli ganska självgodas och tycka att vi klarar oss utmärkt utan vare sig Gud eller kyrkan.

Människor med väldigt hög integritet och som aldrig visar någon svaghet, kan ofta vara svåra att komma in på livet. De kan vara väldigt trevliga, och ha en hög social kompetens ändå kan vi bli osäkra på om vi verkligen känner dem.

Tänker man efter är det ju när vi möts med våra svagheter som vi också kommer varandra närmast. Styrka och ofelbarhet kan ha en tendens att stöta bort andra. Men när vi upptäcker att även andra brottas med samma brister som vi själva kan vi finna en broder eller en syster.

Och det gäller även vår relation till Gud. Människor blir ibland upprörda över att kyrkan påstås trycka ner människor i skorna. Men det är inte det som det handlar om, utan kyrkan har insett att vi inte kan närma oss Gud med vår styrka. Vi kan inte komma med vår duktighet och våra stora egon. Då håller vi honom bara på avstånd. Det är inte svagheten utan styrkan som är hindret.

Karmelitmunken Wilfrid Stinissen skriver att det kanske är dags att upptäcka en ny helighetstyp. Vi lever i en tid där traditionella värderingar och sanningar ifrågasätts. Familjer splittras och vi utsätts för så mycket mer påverkan än vad tidigare generationer gjorde. På verkan som inte alltid är så sund.

I en sådan tid, menar Stinissen, behöver helighet eller fullkomlighet inte nödvändigtvis handla om att övervinna svaghet och nederlag utan istället frivilligt bejaka detta. Gud är kärleksfull och barmhärtig, men detta får jag erfara främst utifrån min svaghet och fattigdom. Om jag ställer mig mitt i min svaghet och ropar om barmhärtighet är jag säker på att han svarar mig. Denna helighet handlar inte om synbara frukter och rättfärdigt liv utan består mer i gränslös tillit till Gud och hans barmhärtighet. En helighetstyp som inte bygger på heroiska insatser utan på längtan och att aldrig ge upp sina försök.

”Var fullkomliga” säger Jesus. Och även om vi inte kan uppnå det så betyder det inte att vi ska sluta sträva efter det. ”Var fullkomliga som er fader i himmelen.” Att Gud är vår far är en förutsättning, det förhållandet finns där från början. Fullkomlighet inte är ett villkor för att få kalla Gud vår Far, men vi får ha Gud och Jesus själv som förebild. Och kan det bli större eller mer fantastiskt? Vi får leva våra liv som Jesus själv levde sitt, han som mer än någon annan förvekligade sin himmelske faders vilja.